

## บทที่ 2

### แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารื่อง“การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านหนองขาม กิ่งอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น” ผู้ศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าจากข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
    - แนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยา
  2. ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
    - ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศไทย
    - ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส.
  3. โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
    - ประวัติความเป็นมา
    - การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง
    - รูปแบบโครงการ
    - วิธีการดำเนินงาน
    - ผลการดำเนินงาน
    - รายละเอียดของหมู่บ้านหนองขาม กิ่งอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
    - สถานการณ์ปัญหายาเสพติดก่อนเป็นหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน
  4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  5. กรอบแนวคิดในการศึกษา
- ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

## แนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยา

### แนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการกระทำผิด

อาชญากรรม (Crime) โดยทั่วไปรู้จักกันดีว่าหมายถึง การกระทำที่ผิดกฎหมายก่อให้เกิดเกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน เป็นเรื่องที่กลัวและร้ายแรง เป็นสิ่งที่ทุกคนไม่ต้องการเข้าไปเกี่ยวข้อง แต่ข่าวที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมปรากฏให้คนทั่วไปได้รับรู้แทบทุกวันโดยผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ ขณะที่บางคนอาจจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรมด้วยตนเอง บางคนอาจเคยเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง หรือรู้จักผู้ประกอบอาชญากรรม (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น. 2)

ส่วนเฮอ์แมนน์ เมนนีไฮม์ (Hermann Mannheim) ได้ระบุสาเหตุของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง 3 ประการ คือ สาเหตุทางกายภาพ สาเหตุทางจิตวิทยา และสาเหตุทางสังคมวิทยา (ป.รัตน์ ปัญญา, 2545, น. 46)

#### 1. สาเหตุทางกายภาพ

ซีซาร์ โลมโบโรโซ (Cesare Lombroso) เชื่อว่าอาชญากรได้รับการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ในด้านที่เกี่ยวกับอาชญากรรมมาจากบรรพบุรุษ อาชญากรโดยกำเนิดมีสภาพของร่างกายโดยเฉพาะกะโหลกศีรษะและรูปร่างหน้าตาจากบรรพบุรุษ ตระกูลใดมีความต่างพร้อยของกรรมพันธุ์อาจถ่ายทอดลักษณะความชั่วร้าย หรือ ความบกพร่องไปยังลูกหลานได้

#### 2. สาเหตุทางจิตวิทยา

- ปัญหาทางอารมณ์และบุคลิกภาพ ปัญหาทางอารมณ์เกิดจากปัญหาที่เกิดขึ้นทุกวัน ทำให้อาชญากรเก็บไว้เรื่อย ๆ จนทนไม่ไหวและไม่สามารถทนได้อีกต่อไปจึงประกอบอาชญากรรม (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น. 68) สำหรับบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่อยู่ภายในของแต่ละบุคคล เป็นลักษณะประจำตัวของบุคคล ซึ่งเป็นผลให้มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากบุคคลอื่น จึงนับว่าอารมณ์และบุคลิกภาพมีส่วนให้บุคคลนั้นไปสู่สภาพการเป็นอาชญากรได้ ทั้งนี้ย่อมอาศัยสภาพปัญหาและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ มาประกอบด้วย (ชาย เสวิกุล, 2517, น. 68)

- สัญชาตญาณ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในตัวเองโดยไม่มีใครอบรมสั่งสอน ดังนั้นสัญชาตญาณจึงเป็นสิ่งที่ผลักดันให้เราต้องกระทำบางสิ่งบางอย่าง เพื่อความคงอยู่ของตนเองและจำเป็นจะต้องต่อสู้เพื่อที่จะสนองความจำเป็นนี้ ในกรณีที่สัญชาตญาณถูกขัดขวางและถ้าหากรุนแรงจนเกินขอบเขตก็อาจนำไปสู่อาชญากรรมได้ เช่น สัญชาตญาณแห่งความหิว

- ความเจ็บป่วยทางจิต ซึ่งเป็นสภาวะที่ผิดปกติของจิตจนบุคคลไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ระดับสติปัญญาของมนุษย์มักจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรม เนื่องจากพวกมีสติปัญญาระดับคาบเส้น (Borderline) หรือพวกโง่ (Moron) จะสามารถที่จะคิดในเรื่องง่าย ๆ เมื่อมีผู้ที่ฉลาดกว่าหลอกล่อก็จะปฏิบัติตาม โดยไม่คำนึงถึงผลดี ผลร้ายที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังมีพวกที่เป็นโรคทางสมองหรือได้รับอุบัติเหตุทางสมอง อาการทางจิตเนื่องจากสุรา หรือการติดยาเสพติด โรคจิตเภท เป็นต้น (ป.รัตน ปัญญา, 2545, น. 54)

### 3. ปัจจัยทางสังคม

- สถาบันต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน ที่ทำงาน เป็นต้น โดยเฉพาะครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันแรกที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และหล่อหลอมพฤติกรรมของมนุษย์ตั้งแต่เด็ก ถ้าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นไปในทางบวก โอกาสที่บุคคลเหล่านี้ จะมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนแตกต่างไปจากบรรทัดฐานของสังคมจะมีน้อยมาก นอกจากนี้ โรงเรียนและความสัมพันธ์ของเพื่อนก็มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เพราะการเรียนรู้ทางสังคม และการคบหาสมาคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ การเลือกที่จะมีพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งหาความสัมพันธ์เป็นไปในทางลบ ก็จะนำไปสู่พฤติกรรมอาชญากรรม

- สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสมัยใหม่ สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้โครงสร้างของสังคมแบบไทยที่เน้นขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามเปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวไทยมีการเปลี่ยนแปลงสู่สภาพครอบครัวเดี่ยว และสังคมมุ่งเน้นวัตถุนิยมมากขึ้น ประกอบกับประเทศต้องเผชิญกับปัญหายาเสพติดตามสภาพการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน ทำให้เด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สุด เนื่องจากเป็นวัยที่มีสภาวะทางอารมณ์รุนแรง และมีความเสี่ยงต่อการถูกกดดัน ผลในทางลบของความกดดันที่เกิดขึ้น ทำให้เด็ก ๆ หลายคนไม่มีความสุข เกิดความโกรธ หดกำลังใจ สิ้นหวังผิดหวัง และความกลัว อยากรู้อะไรชีวิตและทำร้ายตนเอง เด็กที่มีปัญหาเริ่มจับกลุ่มกัน และมีการกระทำผิดเกิดขึ้น โดยการใช้สารเสพติด และมีพฤติกรรมมั่วสุมทางเพศ และถ้าเป็นกลุ่มผู้ใหญ่มักเป็นกลุ่มชนชั้นต่ำที่ไม่มียานพาหนะหรือทำงานรับจ้างที่มีรายได้น้อย การก่ออาชญากรรมจะเป็นไปเพื่อการดำรงชีวิตในสังคม เพื่อปากเพื่อท้องของตนเองและครอบครัว แต่ในกลุ่มชนชั้นกลางและชั้นสูง การประกอบอาชญากรรมจะเกิดขึ้น เนื่องจากความไม่รู้จักพอเพียงในการดำรงชีวิตมีความต้องการเพิ่มฐานะของตนเอง

- อิทธิพลจากสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์เป็นอย่างมากอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการเลียนแบบ หรือยั่วยุให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรือที่เป็นการละเมิดกฎหมายได้

### ปรัชญาการลงโทษ

เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นในสังคม สังคมต้องจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อบุคคลที่ละเมิดกฎหมาย โดยเฉพาะกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายอาญาอย่างแน่ชัด ดังนั้น การลงโทษจึงหมายถึง การลงทัณฑ์แก่ผู้กระทำผิด ที่กระทำโดยอำนาจรัฐซึ่งเป็นอำนาจตามกฎหมายภายหลังจากศาลใช้อำนาจตุลาการมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิด (สถาบันวิจัยทางสังคม, 2548, น. 2-10) แต่เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลง แนวคิดในการลงโทษผู้กระทำผิดก็เปลี่ยนแปลงไปตามสังคมในยุคนั้น ๆ วัตถุประสงค์ของการลงโทษจากอดีตสู่ปัจจุบัน ซึ่งกลายมาเป็นปรัชญาของงานราชทัณฑ์มีหลักอยู่ 5 ประการ ดังนี้

1. การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) คือ การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเช่นเดียวกับวิธีการที่ผู้กระทำผิดได้กระทำต่อเหยื่ออาชญากรรมของเขา ซึ่งก็คือใช้หลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” หลักคือคนทำผิดควรได้รับการลงโทษ เพื่อชดใช้ความผิดและโทษควรสอดคล้องกับความ รุ้สึกของผู้เสียหายและประชาชนทั่วไปที่ต้องการแก้แค้นทดแทน ซึ่งในเรื่องนี้ นายนิติ จิตสว่าง ได้วิเคราะห์ไว้ว่า การที่สังคมต้องไปรับหน้าที่ลงโทษผู้กระทำผิดก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้มีการแก้แค้นกันเอง ทำให้เกิดความวุ่นวายในสังคม ทั้ง ๆ ที่การลงโทษแก้แค้นทดแทนไม่ได้เป็นวิธีการที่มองประโยชน์ในอนาคต เพราะไม่มีนัยสำคัญใดบ่งชี้ว่าการลงโทษเช่นนี้จะเป็นการป้องกันไม่ให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นอีก รวมทั้งการลงโทษเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์นี้ไม่ได้คำนึงถึงความจำเป็นของสังคมว่าต้องการอะไรอย่างแท้จริงและยังไม่มีมาตรฐานใด ๆ ที่จะวัดได้ว่าความรุนแรงของโทษ กับความผิดทดแทนกันได้อย่างเท่าเทียมกัน (นิติ จิตสว่าง, 2541, น. 24)

2. การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) คือการลงโทษที่ประสงค์จะยับยั้งผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลจากการกระทำผิดซ้ำด้วยการเก็บตัวไว้ ขณะเดียวกันก็เป็นตัวอย่างที่ข่มขู่ยับยั้งผู้อื่นไม่ให้เอาเยี่ยงอย่างกระทำพฤติกรรมเช่นเดียวกันนั้น โดยผลของการลงโทษก่อให้เกิดการข่มขู่ยับยั้ง 2 ลักษณะ คือ การข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General deterrence) และการ

ข่มขู่ยับยั้งเฉพาะราย (Specific deterrence) ซึ่งการลงโทษในลักษณะนี้จะมีผลในการข่มขู่ยับยั้งได้ถ้าการลงโทษนั้นมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาคและการลงโทษที่เหมาะสมกับความผิด (นัทธี จิตสว่าง, 2541, น. 24)

3. การลงโทษเพื่อตัดโอกาสในการกระทำผิด (Incapacitation) คือ การลงโทษที่กระทำวิธีการใด ๆ ก็ได้ ตามความเหมาะสมจำเป็น เพื่อเก็บตัวผู้กระทำผิดไว้ไม่ให้กระทำผิดซ้ำหรือทำให้ไร้ความสามารถที่จะกระทำผิดซ้ำ ได้แก่ การประหารชีวิต หรือใช้วิธีการจำกัดความสามารถไม่ให้ไปกระทำผิดอีกด้วยการกักเก็บตัวไว้เรือนจำ เพื่อให้สังคมปลอดภัยแต่ผู้กระทำผิดทุกประเภทควรอยู่ในเรือนจำหรือไม่ การกักขังในเรือนจำทำให้ผู้กระทำผิดถูกตีตราจากสังคมและยังสามารถคบหาสมาคมกับผู้กระทำผิดคนอื่น ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม

4. การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitation) เป็นแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของสำนักปฏิสนธินิยมที่เชื่อว่ามนุษย์มีเจตจำนงกำหนด การกระทำความผิดเกิดจากปัจจัยที่มนุษย์ไม่อาจควบคุมได้ จึงเป็นผลทำให้กระทำผิด ผู้กระทำผิดสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้หากได้รับการบำบัดรักษาที่เหมาะสม การจัดให้มีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรม หรือการฟื้นฟูจิตใจโดยใช้ศาสนาในเรือนจำ ลักษณะเด่นของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด คือ การมุ่งพิจารณาเป็นรายบุคคล (Individualism) เน้นประเด็นค้นหาสาเหตุที่ทำให้บุคคลทำผิด และเจาะประเด็นการแก้ไขโดยเสริมสร้างในสิ่งที่เป็นสาเหตุของการกระทำผิด เช่น การขาดการศึกษาจึงไม่มีงานทำ ในขณะที่เดียวกันก็มีวิชาชีพที่เหมาะสมกับให้กับผู้กระทำผิดซึ่งหากบุคคลเหล่านี้ได้รับการแก้ไขปรับปรุงตัวแล้ว ก็ย่อมมีโอกาสกลับมาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมตามปกติได้อีกครั้ง และสังคมก็จะได้รับประโยชน์จากการพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิดเหล่านี้

5. การนำกลับคืนสู่สังคม (Reintegration) วัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้ผู้กระทำผิดที่อยู่ในเรือนจำเป็นเวลานานสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อีกครั้งหนึ่งเมื่อพ้นโทษ เพราะผู้กระทำผิดเมื่ออยู่ในเรือนจำนาน ๆ จะเกิดวัฒนธรรมของนักโทษ ทำให้เมื่อพ้นโทษแล้วผู้กระทำผิดจะมีปัญหาในการปรับตัวอย่างยิ่ง การนำกลับคืนสู่สังคมค่อนข้างลำบาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังเป็นเวลานาน การนำกลับคืนสู่สังคม กรมราชทัณฑ์ได้นำมาตรการการพักการลงโทษ (parole) คือ การปลดปล่อยนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการคัดเลือกแล้วให้เป็นอิสระก่อนพ้นโทษโดยมีเงื่อนไขในการคุมประพฤติ ถ้ากระทำผิดเงื่อนไขของการควบคุมความประพฤติจะต้องกลับมาขดใช้โทษจำคุกดังเดิม นอกจากนี้ยังใช้บ้านกึ่งวิถี (halfway house) หรือศูนย์พักพิงที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชน เป็นสถานที่เตรียมการปลดปล่อยผู้พ้นโทษ หรือใกล้พ้นโทษ เรียกว่าบ้านกึ่งวิถีออก (halfway out house) (กรมราชทัณฑ์, 2547, น. 11)

อย่างไรก็ตาม จากรูปแบบในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด จำเป็นต้องอาศัยนโยบายสาธารณะ (Public policies) เป็นตัวกำหนดว่า ต้องการใช้รูปแบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแบบใด นโยบายสาธารณะเกิดจากความรู้สึกร่วมของคนส่วนใหญ่ในสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย

### มิติทางกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา

สำหรับการใช้โทษทางอาญา เพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษ จำต้องพิจารณาถึงการกระทำที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดว่าการกระทำนั้นมีลักษณะของการกระทำ และมีระดับความรุนแรงอย่างไร ตลอดจนต้องคำนึงถึงเจตนาชั่วร้ายของผู้กระทำ ความเสียหายที่ตามมา และปัจจัยทางด้านตัวผู้กระทำผิดเองด้วย ดังนั้น การลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำผิดจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ (สถาบันวิจัยทางสังคม, 2548, น. 2-18)

1. ความร้ายแรงของการกระทำความผิด หากเป็นความผิดที่กระทำต่อสถาบันที่เป็นที่เคารพต่อสังคมหรือเป็นกระทำต่อบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เช่น บุพการี หรือกระทำต่อบุคคลที่อ่อนแอที่สังคมมุ่งคุ้มครอง เช่น ผู้เยาว์หรือผู้สูงอายุ เป็นต้น

2. เจตนาของผู้กระทำ ต้องพิจารณาว่ามีเจตนาชั่วร้าย กระทำโดยเหี้ยมโหดไร้ศีลธรรม หรือกระทำลงโทษขาดเจตนาจากความอ่อนด้อยประสบการณ์ หรือประมาทขาดความระมัดระวังความเสียหายต่อรัฐ เป็นการกระทำที่สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจของรัฐต่อปัจเจกชน หรือ ต่อสังคมส่วนรวม

3. ความเช็ดหลาบ ความหลาบจำของผู้กระทำ ผู้กระทำผิดอาจเป็นผู้กระทำผิดติดนิสัยยากต่อการเยียวยา หรือกระทำผิดเพราะมีเหตุจำเป็น หรือมีเหตุที่ต้องอ้างได้ตามกฎหมายกล่าวคือ สามารถเยียวยาแก้ไขได้ หรือไม่สามารเยียวยาแก้ไขให้กลับตนมาเป็นคนดีและกลับเข้าสู่สังคมได้

ปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญาของไทย ได้บัญญัติในเรื่องโทษทางอาญาไว้ในมาตรา 18 ซึ่งสามารถจำแนกโทษทางอาญาออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ประหารชีวิต
2. จำคุก
3. กักขัง
4. ปรับ
5. ริบทรัพย์สิน

จากโทษทางอาญาทั้งห้าประเภท สามารถจำแนกผลกระทบจากการลงโทษดังกล่าวตามแนวคิดทางอาชญาวิทยาได้ ดังนี้

1. โทษที่บังคับเท่ากับชีวิต ได้แก่ โทษประหารชีวิต โทษดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่จะตัดโอกาสในการกระทำความผิดของอาชญากรให้หมดไปจากสังคมอย่างถาวรและเป็นการทดแทนการกระทำความผิดที่บุคคลดังกล่าวได้ก่อขึ้นแก่สังคม ซึ่งโทษประหารชีวิตมักจะใช้กับผู้กระทำความผิดที่ประกอบอาชญากรรมที่มีลักษณะรุนแรง มีผลกระทบต่อความรู้สึกของสังคมค่อนข้างสูง เช่น ความผิดเกี่ยวกับชีวิต หรือความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ เป็นต้น

2. โทษที่บังคับเท่ากับเสรีภาพ ได้แก่ โทษจำคุกและโทษกักขัง โดยโทษดังกล่าวจะมีวัตถุประสงค์ไปในทางแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิดให้แก่ผู้เสียหาย และสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด และเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเป็นการชั่วคราว ทั้งนี้ระหว่างที่ผู้กระทำความผิดได้รับโทษอยู่นั้น ก็จะมีมาตรการในการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ต้องโทษ รวมทั้งการฝึกอาชีพและอบรมความรู้เพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของโทษจำคุกที่เป็นโทษที่บังคับเท่ากับเสรีภาพมีการใช้เรือนจำเป็นมาตรการปฏิบัติต่อคนที่กระทำความผิด

3. โทษที่บังคับกับทรัพย์สิน ได้แก่ โทษปรับและโทษริบทรัพย์สิน ซึ่งโทษริบทรัพย์สินนั้น มุ่งประสงค์ที่จะบังคับเท่ากับบรรดาทรัพย์สิน ที่ผู้กระทำความผิดได้มาจากการกระทำความผิด โดยถือว่าทรัพย์สินเงินทองเหล่านั้นผู้กระทำความผิดสมควรได้ เพราะเป็นทรัพย์สินที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งทรัพย์สินบางประเภทยังเป็นสิ่งที่โดยสภาพของตัวทรัพย์สินนั้นเองเป็นของที่ผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด อาวุธสงคราม สื่อลามกอนาจาร เป็นต้น หรือในความผิดบางประเภทที่มีลักษณะไม่รุนแรงก็อาจบังคับใช้โทษปรับแก่ผู้กระทำความผิด เพื่อให้เกิดความเข็ดหลาบ เป็นต้น

### ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

#### ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศไทย

สำหรับการป้องกันยาเสพติดนั้น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้มีนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมาทุกยุคทุกสมัย ซึ่งมีสาระสำคัญที่ต้องการให้ประเทศไทยปลอดยาเสพติด

ไม่มีทั้งผู้ค้าและผู้เสพหรือผู้มีอิทธิพลอีกต่อไป ซึ่งในแต่ละรัฐบาลก็ได้กล่าวถึงเรื่องยาเสพติดดังต่อไปนี้

### 1. จากการแถลงนโยบายของรัฐบาล

#### 1.1 นโยบายสมัยรัฐบาล นายธานินทร์ กรัยวิเชียร

- แถลงเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2519 จะป้องกันและปราบปรามการผลิตและการค้ายาเสพติดให้โทษ และแก้ไขบำบัด ผู้ติดยาเสพติดดังกล่าวให้ได้ผลโดยด่วน

#### 1.2 นโยบายสมัยรัฐบาล พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

ครั้งที่ 1 แถลงเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2520 นโยบายเกี่ยวกับสังคม..... จะเร่งรัดและดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทควบคู่กับการรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด

ครั้งที่ 2 แถลงเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2522 ... แถลงในข้อที่ 7. ในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจะป้องกันและปราบปราม การผลิต การค้า และการเสพติต และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอย่างจริงจัง ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม จะปราบปรามโดยใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด และให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จัดให้มีการปลูกพืชทดแทน และการพัฒนาชาวไทยภูเขา ส่งเสริมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพและจิตใจของผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งการสงเคราะห์ผู้ติดยาเสพติด เพื่อมิให้เป็นภาระแก่สังคมต่อไป จะร่วมมือกับนานาประเทศในการควบคุม ป้องกัน และปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดทุกวิถีทาง

#### 1.3 นโยบายสมัยรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

ครั้งที่ 1 นโยบายรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (1) แถลงเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2523 ... 1. ยาเสพติดจะดำเนินการกวาดล้างแหล่งผลิตและจำหน่ายยาเสพติดให้โทษโดยเด็ดขาดจับพยาน ส่วนทางด้านผู้ติดยาเสพติดจะให้การบำบัดรักษา และอบรมให้ตระหนักถึงภัยอันเกิดจากยาเสพติด

ครั้งที่ 2 แถลงเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2526 ... 2. การขจัดภัยยาเสพติดจะดำเนินการกวาดล้างแหล่งผลิตและจำหน่ายยาเสพติดให้โทษโดยเด็ดขาด จับพยาน ส่วนทางด้านผู้ติดยาเสพติดจะให้การบำบัดรักษาและอบรม ให้ตระหนักถึงภัยอันเกิดจาก ยาเสพติด

ครั้งที่ 3 แถลงเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2529 ... หนึ่ง ปัญหาการผลิตและการค้ายาเสพติดยังเป็นปัญหาสำคัญ รัฐบาลจึงมีนโยบาย ที่จะดำเนินการป้องกันและปราบปรามต่อไปอย่างจริงจังและเด็ดขาด ในขณะเดียวกันในด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด รัฐบาลจะ

ร่วมมือกับภาคเอกชนโดยขยายบริการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เคราะห์ร้าย เหล่านั้นกลับตนเป็นพลเมืองดี และเป็นกำลังของชาติสืบไป

#### 1.4 นโยบายสมัยรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ

ครั้งที่ 1 แถลงเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2531 ... 1. ความสงบเรียบร้อยในสังคมรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและยาเสพติดโดยเด็ดขาด

ครั้งที่ 2 แถลงเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2534 ... 7. นโยบายสังคมความสงบเรียบร้อยในสังคมรัฐบาลจะป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเด็ดขาด โดยร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด และขอความร่วมมือจากประเทศที่มีผู้ใช้ยาเสพติดสูง ให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ขณะเดียวกันจะเน้นการรณรงค์ในกลุ่มเยาวชนให้ตระหนักถึงโทษของยาเสพติด ทั้งในและนอกสถานศึกษา ทั้งจะให้มีการจัดหลักสูตรการศึกษาในเรื่องนี้ต่อไปด้วย

#### 1.5 นโยบายสมัยรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน

แถลงเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ.2534 ... นโยบายสังคม 2. เร่งรัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้ได้ผลโดยเร็วที่สุด โดยใช้อำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายอย่างเต็มที่ในการปราบปรามการผลิต การค้า และการบริโภคยาเสพติด ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายให้บังเกิดผลอย่างแท้จริง รวมทั้งการร่วมมือกับสหประชาชาติและมิตรประเทศอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ จะดำเนินการกวาดล้างการใช้ยากระตุ้นประสาทอย่างเข้มงวด และเร่งปราบปรามจับกุมผู้ผลิตและผู้ขายที่ผิดกฎหมายอย่างเด็ดขาด

#### 1.6 นโยบายสมัยรัฐบาล นายบรรหาร ศิลปอาชา

แถลงเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 1. นโยบายการเมืองและการบริหาร การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภทอย่างจริงจังด้วยการสนับสนุนปัจจัยการดำเนินงานอย่างเต็มที่ ขยายงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ให้ความรู้ประชาชนและองค์กรประชาชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอาสาสมัคร และส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม รวมทั้งเร่งรัดปราบปรามการผลิตและการค้ายาเสพติด ตลอดจนแหล่งอบายมุขอันเป็นสาเหตุของการก่ออาชญากรรมอย่างเด็ดขาด 2. นโยบายสังคม นโยบายด้านสาธารณสุข ส่งเสริมโครงการภาครัฐและภาคเอกชนที่มุ่งบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้คนเหล่านั้นกลับมาเป็นกำลังของชาติต่อไป

### 1.7 นโยบายสมัยรัฐบาล พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ

แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2539 นโยบายด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภทอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิต และการค้ายาเสพติด ยาบ้า และสารออกฤทธิ์ต่อประสาทอื่น รวมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึง มหันตภัยและโทษของสิ่งดังกล่าว

### 1.8 นโยบายสมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย

ครั้งที่ 1 แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 20-21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 นโยบายเร่งด่วน : การเสริมสร้างเสถียรภาพและความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจ การบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจ การบรรเทาปัญหาด้านสังคม

ครั้งที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพระบบงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถอำนวยความสะดวก และดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยเฉพาะในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การค้า ยาเสพติด และการลดจำนวนแรงงานต่างชาติที่ผิดกฎหมาย

### 1.9 นโยบายสมัยรัฐบาล พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร

แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 นโยบายเร่งด่วน : เร่งจัดตั้งสถาบันบำบัดผู้ติดยาเสพติดควบคู่ไปกับการปราบปรามและป้องกัน 10 นโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งรัฐบาลจะพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจและสติปัญญา รวมทั้งเสริมสร้างสังคมให้เข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อให้ประเทศไทยเป็นสังคมคุณภาพ สังคมคุณธรรม และสังคมที่สมดุล 10.3 ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรัฐบาลจะเร่งรัดดำเนินการเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายใต้นโยบายระยะเร่งด่วน โดยหลักการป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษโดยเด็ดขาด ดังนี้

(1) เข้มงวดกับการบังคับใช้กฎหมาย และสร้างกระบวนการพิเศษ เพื่อควบคุมและปราบปรามผู้ค้าและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและการค้ายาเสพติดอย่างเด็ดขาด รวดเร็วและเป็นธรรมพร้อมทั้งแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มบทลงโทษสูงสุดกับข้าราชการการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และให้รางวัลและการคุ้มครองเป็นพิเศษแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่ให้ความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติด

(2) ควบคุมการนำเข้าสารเคมีที่อาจนำไปสู่การผลิตยาเสพติดอย่างเข้มงวดและเสริมสร้างกลไกของภาครัฐและมาตรการทางกฎหมายให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในการผลิตยาเสพติด

(3) สร้างความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศและนานาชาติ เพื่อควบคุมและกำจัดแหล่งผลิต และเครือข่ายการจำหน่ายยาเสพติดข้ามชาติ

(4) แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ารับการบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เสพยาเสพติดโดยให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเข้ารับการบำบัดและฟื้นฟูสภาพได้ทันที โดยไม่มีความผิดทางกฎหมาย พร้อมกันนี้ รัฐบาลจะจัดให้มีระบบการบริการบำบัดการฟื้นฟู การฝึกอบรมด้านอาชีพ และการปรับสภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เสพยาเสพติดอย่างทั่วถึง เพื่อให้ผู้เสพสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข 10.4 ด้านครอบครัว เด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุรัฐบาลมีนโยบายในการสร้างครอบครัวให้อบอุ่นและเข้มแข็ง เป็นหน่วยงานพื้นฐานในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและเป็นภูมิคุ้มกันจากปัญหาสังคมแก่สมาชิกทุกวัยในครอบครัว 12 นโยบายความมั่นคงแห่งรัฐ

(5) สนับสนุนกองทัพบกในการให้ความร่วมมือกับส่วนราชการองค์กรและประชาชน เพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งให้การสนับสนุนการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

#### นโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

นโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี 141/2541 ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อให้เกิดเอกภาพและความต่อเนื่องสามารถระดมสรรพกำลังความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้ออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 141/2541 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2541 เรื่อง นโยบายการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยมีแนวความคิดทางยุทธศาสตร์และสาระสำคัญ ดังนี้

#### แนวความคิดทางยุทธศาสตร์

1. การใช้พลังประชาชนเป็นกำลังพื้นฐาน โดยกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในทุกระดับตามยุทธศาสตร์ราชบุรุษ-รัฐ ร่วมใจต้านภัยยาเสพติด การจัดระบบการบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีเอกภาพ

และมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นองค์การดำเนินงานในระดับพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์ป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดกรุงเทพมหานคร และจังหวัด (ศ.ปส.ก./จ.)

2. การควบคุมพื้นที่ ด้วยการสกัดกั้นการลำเลียง การนำเข้ายาเสพติดจากภายนอก ประเทศ ในพื้นที่ชายแดนและการส่งเสริมหมู่บ้าน/ชุมชน ปกป้องยาเสพติดในพื้นที่ตอนใน

3. การใช้มาตรการเชิงรุก ทั้งกลุ่มผู้ค้าและผู้เสพ ประกอบด้วย การปฏิบัติต่อผู้ติดยา ในฐานะ ผู้ป่วย การปราบปรามต่อกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด

4. การปราบปรามอิทธิพลเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งให้ความคุ้มครอง สนับสนุน และแสวง ประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง

#### มาตรการทางกฎหมายที่สำคัญ

1. มาตรการตรวจสอบและยึดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็น มาตรการตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 โดยมี หลักการที่สำคัญ คือ เมื่อมีการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดขึ้นในฐานความผิด ที่สำคัญ ได้แก่ การผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก ยาเสพติดตามที่กฎหมายกำหนด คณะกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจสั่งการตรวจสอบ ยึด/อายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้อง กับการกระทำความผิด และเป็นภาระของจำเลยที่จะเป็นผู้พิสูจน์ต่อศาลว่าทรัพย์สินที่ถูกยึด/ อายัดเกี่ยวเนื่องจากการกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งเป็นมาตรการที่จะสกัดกั้น ไม่ให้ผู้กระทำ ความผิด ซึ่งเป็นผู้ผลิต และนักค้า ยาเสพติดรายใหญ่ สามารถทำรายได้จากการค้ายาเสพติดมา ใช้ในการกระทำความผิดต่อไปอีก และทรัพย์สินหรือรายได้ที่ถูกยึดจะนำเข้าเป็นกองทุนป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดเพื่อใช้ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

2. มาตรการสมคบ เป็นมาตรการหนึ่ง ตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งมุ่งจับกุมดำเนินคดีต่อนักค้ายาเสพติดรายใหญ่ นายทุน ผู้อยู่เบื้องหลัง รวมทั้ง ผู้สนับสนุนช่วยเหลือ โดยหลักการของมาตรการนี้ เมื่อบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตกลงใจกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในฐานความผิดสำคัญ เช่น การผลิต การ จำหน่าย การนำเข้า การส่งออก ยาเสพติดตามที่กฎหมายกำหนด แม้องค์ประกอบความผิดจะยังไม่ถึงขั้นเตรียมการ และการลงมือกระทำ เพียงขั้นตกลงก็สามารถดำเนินการตามมาตรการ ดังกล่าว

3. มาตรการปราบปรามการฟอกเงิน เป็นมาตรการ ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยมีหลักการสำคัญ คือ เมื่อมีการเคลื่อนย้ายถ่ายเทเงินจำนวนที่เกินกฎหมายกำหนด จะต้องมีกระบวนการที่จะต้องรายงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทราบความเคลื่อนไหว ด้านการเงินของกลุ่มนักค้ายาเสพติด เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนจับกุมยาเสพติด และการติดตามตรวจสอบ ยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

4. มาตรการบังคับบำบัด เป็นมาตรการ ตาม พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 โดยมีหลักการสำคัญ คือ ให้มีการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ภายใต้ความดูแลของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เมื่อมีคดียาเสพติดเกิดขึ้นและผู้ถูกจับกุมเป็นผู้ติดยาเสพติด อาจถูกส่งตัวไปเข้ารับการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นการบังคับบำบัด ขณะนี้ ยังไม่ได้ดำเนินงานตามกฎหมาย โดยอยู่ระหว่างการแก้ไข พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเดิมกฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวน ส่งตัวผู้ต้องหาไปยังศูนย์ฯ ได้มีการเสนอแก้ไขให้อำนาจของศาล

5. มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ออกประกาศกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ส. สั่งปิดสถานประกอบการชั่วคราว หรือ สั่งพักใช้ใบอนุญาตชั่วคราวไม่เกินครั้งละ 15 วัน ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตรวจพบว่ามีกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และเจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการไม่สามารถชี้แจงให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. เชื่อว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแต่กรณีแล้ว

ทั้งนี้ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2543) ณ วันที่ 16 สิงหาคม 2543 ได้กำหนดประเภทสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการนี้ 6 ประเภท ประกอบด้วย สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สถานีบริการก๊าซให้แก่ยานพาหนะ สถานีบริการที่พักอาศัยในเชิงพาณิชย์ สถานที่ที่จัดให้มีการเล่นบิลเลียด สนุกเกอร์ และโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

สำนักงาน ป.ป.ส. ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยบรรจุในแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2543 ว่าเนื่องจากยาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่และมีความสำคัญ

เกี่ยวข้องกับนโยบายความมั่นคง การแก้ไขปัญหาสมควรมีรูปแบบเฉพาะมีกำหนดระยะเวลา ดำเนินการในช่วงหนึ่งชัดเจน มีการดำเนินการร่วมกันของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ จึงให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รับไปดำเนินการ จัดทำแผนหลัก ซึ่งเป็นแผนแม่บทเฉพาะเรื่องการแก้ไขปัญหาเสถียรภาพ เพื่อนำไปสู่แผนปฏิบัติการ และการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน

วัตถุประสงค์ คือ หยุดการขยายตัวและลดระดับความรุนแรงของปัญหา ไม่ให้ก่อผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง ด้วยการดำเนินมาตรการต่อกลุ่มผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้เสพยาให้ได้ผล และพัฒนากลไกและกระบวนการทางสังคมให้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการแก้ปัญหา

#### แนวความคิดทางยุทธศาสตร์

ปัญหาเสถียรภาพได้เปลี่ยนสถานะจากปัญหาอาชญากรรมที่กระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน เป็นปัญหาความมั่นคงที่คุกคามต่อสังคมของประเทศชาติโดยส่วนรวม จำเป็นต้องเร่งรัดและควบคุมให้ได้ โดยมีเงื่อนไขที่จะยุติสถานการณ์ปัญหา ได้แก่

1. การรวมพลังทางสังคมในการขับเคลื่อนและหนุนเนื่องการแก้ปัญหา
2. การลดรอบและทำลายโครงสร้างอิทธิพลและผลประโยชน์ของการผลิตและการค้ายาเสพติดทั้งภายในและภายนอกประเทศ
3. การลดเงื่อนไขในการก่อปัญหาเสถียรภาพ ทั้งเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมภายในประเทศที่เอื้อต่อการขยายตัวของปัญหา และเงื่อนไขของการผลิตและนำเข้ายาเสพติดจากภายนอกประเทศ โดยมียุทธศาสตร์ในการเปลี่ยนเงื่อนไขเพื่อนำไปสู่การควบคุมและยุติปัญหาดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนากลไก กระบวนการทางสังคม และลดเงื่อนไขของการก่อปัญหาเสถียรภาพ

1. พัฒนากลไกและกระบวนการทางสังคมให้มีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยกลไกของครอบครัว ชุมชน และประชาคม ร่วมกับภาครัฐ
2. ลดเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสถียรภาพที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ ปัญหากลุ่มผู้ด้อยโอกาส ปัญหาคนต่างด้าวและอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาการทุจริตและการใช้อิทธิพลปกป้องคุ้มครอง

#### ยุทธศาสตร์ที่ 2 การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

1. ผนวกรงศ์ประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการจิตวิทยาให้บุคคลมีจิตสำนึกและอุดมการณ์ที่เพียงพอต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมให้ลด ละ เลิก ยาเสพติด

2. ลิตรอนและทำลายโครงสร้างอิทธิพลและผลประโยชน์ของการผลิต และการค้ายาเสพติด ด้วยการปราบปรามผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้มาตรการที่รวดเร็ว เด็ดขาดจริงจัง และเป็นที่ยอมรับของสังคม ทั้งด้านกระบวนการดำเนินคดี การลงโทษและการยึดทรัพย์สิน

3. ดำเนินการเชิงรุกที่จะนำไปสู่การแก้ไขแหล่งผลิตและนำเข้ายาเสพติดจากภายนอกประเทศ ทั้งการกดดัน การร่วมมือระหว่างประเทศ และการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด ในแนวชายแดน

4. ส่งเสริมการควบคุมสถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่ ทั้งในระดับชุมชน/หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยผ่านกลไกการบริหารในแต่ละระดับ ให้มีขีดความสามารถในการติดตามเฝ้าระวัง และดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยกำหนดพื้นที่ปัญหาวิกฤตที่จะต้องดำเนินการเบ็ดเสร็จในการยุติปัญหา ด้วยกลไกการจัดการพิเศษของหน่วยงานองค์กรระดับภาคและส่วนกลางเสริมการดำเนินงานของกลไกปกติ

5. ลดจำนวนผู้เสพยาผู้ใช้ยาเสพติด ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทุกรูปแบบ โดยเน้นหนักและให้ความสำคัญต่อการบำบัดรักษาฟื้นฟูและการติดตามดูแล ด้วยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน รวมทั้งการปรับเปลี่ยนค่านิยม และพฤติกรรมของเยาวชนกลุ่มเสี่ยง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการ

1. พัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการร่วมดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด ให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ทั้งการพัฒนากระบวนการอำนวยการ การพัฒนาข้อมูลและการข่าว การสนับสนุนด้านทรัพยากร และการมอบอำนาจทางกฎหมาย

2. ส่งเสริมสนับสนุน และปกป้องคุ้มครอง บุคคล องค์กรในการต่อต้าน

กรอบทิศทางการแก้ไขปัญหาเสพติด ปี 2550

รัฐบาล ได้ให้แนวทางไว้ คือ เน้นการควบคุมปัญหาและลดความรุนแรงของปัญหาไม่ให้กระจายตัว ซึ่งทำให้ปัญหาเสพติดลดลง จนไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตโดยปกติของประชาชน และเพื่อให้การแก้ไขปัญหาเสพติดในปี 2550 ของทุกหน่วยงานเกิดความต่อเนื่องและมีทิศทางเดียวกัน จึงได้กำหนดกรอบความคิดในการแก้ไขปัญหาเสพติด ดังนี้

1. การแก้ไขปัญหาเชิงคุณภาพ ในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาต่อเนื่องซ้ำซาก (ผู้ค้า / ผู้เสพ / พื้นที่) ที่ดำรงอยู่เป็นเวลาหลายปี
2. การรักษาพื้นที่ที่สามารถควบคุมและแก้ไขปัญหาเสพติดได้แล้ว มิให้ยาเสพติดหวนกลับมาอีก
3. การสร้างความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหา โดยผนวกและบูรณาการงานการแก้ไขปัญหายาเสพติดเข้ากับการแก้ปัญหาค้นพื้นฐาน
4. การสร้างความตระหนักในฐานะเป็นเจ้าของปัญหาให้กลับองค์กรระดับท้องถิ่นพลังแผ่นดินในการแก้ปัญหายาเสพติด

และเนื่องจาก ปี 2550 เป็นปีที่จะมีการเฉลิมฉลองพระชนมายุของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ครบรอบ 80 พรรษา รัฐบาลจึงมีกรอบความคิดรวบยอดของการแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ “พลังแผ่นดิน ท้องถิ่น ประชา ร่วมเฝ้าระวังปัญหา ขจัดยาเสพติด” ภายใต้คำขวัญ “ปลอดยา ปลอดทุกซ์ ปลอดภัย ชุมชนไทย ร่วมใจ เฝ้าระวัง”

#### โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

##### ประวัติความเป็นมา

เนื่องจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเสด็จภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีการจัดพิธีรวมพลังมวลชน โดยทุกปีพระองค์จะทรงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อให้ราษฎรอาสาป้องกันยาเสพติดใช้ทำงานแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน และพระองค์ทรงให้พระบรมราโชวาท และมีกระแสพระราชดำรัสห่วงใยเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดเป็นอย่างมากในช่วง 2 ปีหลังต่อเนื่องกัน ทำให้ ป.ป.ส. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันคิดที่จะขยายผลต่อยอดทรัพย์พระราชทานนี้ และเนื่องในวาระที่พระองค์ทรงมีพระชนม์มายุครบ 6 รอบ คือ 72 ปี สำนักงาน ป.ป.ส. จึงกำหนดชุมชน/หมู่บ้านนำร่องในปีนั้นขึ้นมาจำนวน 672 ชุมชน/หมู่บ้าน โดยตั้งชื่อว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” และขยายมาเป็นทั่วประเทศ โดยในปี 2548 ตั้งเป้าหมาย 1 อำเภอ 1 ชุมชน/หมู่บ้าน และในปี 2549 ซึ่งเป็นปีที่ 3 ที่ดำเนินการกองทุนนี้ ตั้งเป้าหมายไว้ที่จังหวัดละไม่เกิน 10 ชุมชน/หมู่บ้าน โดยเน้นการขยายอย่างมีคุณภาพ (เพิ่มพงษ์ เชาวลิต, สัมภาษณ์)

สำนักงาน ป.ป.ส.ได้นำเงินจำนวนนี้มาเป็นเงินขวัญถุงสิริมงคล พร้อมกับเพิ่มงบประมาณเข้าไป โดยเจตนาคือต้องการยกระดับชุมชน ถ้าชุมชนไหนที่มีความเดือดร้อนต้องแก้ปัญหา ต้องใช้เงิน ก็จะมีงบประมาณเข้าไปช่วยเสริมแก้ แต่ถ้าชุมชนไหนเริ่มเข้มแข็งพัฒนา มาถึงระดับหนึ่งแล้วพร้อมที่จะช่วยตัวเอง พร้อมที่จะเป็นแกนนำ พร้อมที่จะเป็นศูนย์เรียนรู้ ก็จะไปปรับจากเงินช่วยเหลือมาเป็นเงินกองทุนโดยใช้เงินขวัญถุง โดยเรียกว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” ดังนั้น ชุมชนที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกว่าเป็นชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะคัดเลือกโดย

จังหวัด อำเภอหรือหน่วยงานไหนก็ตาม หรือจะเป็นชุมชนที่สมัครเข้าร่วมรับพระราชทานกองทุนเองก็ตาม ถือว่าเป็นชุมชนต้นแบบ ก็จะได้รับการปรับระดับขึ้นมาเป็นชุมชนในกองทุนแม่ของแผ่นดิน

กองทุนแม่ของแผ่นดิน แตกต่างจากกองทุนอื่น เพราะเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินถือเป็นเงินขวัญถุง เป็นกองทุนแห่งน้ำใจและเสียสละของคนในชุมชน แต่เพื่อการแก้ไขปัญหาและสานต่อการพัฒนาจะต้องอาศัย “ปัจจัยภายนอก” เช่น เงินทุน หรือการสนับสนุนความรู้ กับ “ปัจจัยภายใน” ที่เป็นทุนทางสังคมของชุมชน/หมู่บ้านนั้น ๆ เอง

กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นการต่อยอดชุมชนเข้มแข็ง ที่เอาชนะยาเสพติดแล้ว แต่ต้องยกระดับในเรื่องการแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการ คือ มองทุกปัญหาและการจัดการทุกอย่างไปในทิศทางเดียวกัน โดยร่วมมือกันกับเรื่องที่สองคือ การพึ่งตัวเอง ทั้งในด้านทุนทางการเงินและทุนทางสังคม อย่างเช่น ผู้นำต้องมีการพัฒนาศักยภาพ และมีสภาผู้นำที่มาจากทุกกลุ่มในชุมชน เป็นต้น

ถ้าไม่ทำกองทุนแม่ของแผ่นดิน การเอาชนะยาเสพติดก็อาจจะไม่ยั่งยืนชาวบ้านก็จะทำกิจกรรมซ้ำซาก แต่เราต้องเน้นให้ชุมชนสร้างทุนของตัวเองด้วยจะได้ไม่ต้องรอเงินจาก ป.ป.ส. หรือหน่วยงานภายนอก ซึ่งจะทำให้ชุมชนพึ่งพาตัวเองได้ และรู้จักจัดการทุนที่มี

จุดแตกต่างที่ชัดเจนอีกจุดคือ กองทุนนี้เป็นศูนย์รวมจิตใจไม่ใช่กองทุนที่จะไปเน้นเรื่องการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ แต่เป็นกองทุนเพื่อการทำประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งกองทุนนี้ก็จะช่วยสนับสนุนในกิจกรรมที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณ จึงไม่ใช่กองทุนเพื่อการกักขัง แต่เป็นกองทุนที่ต้องการให้เป็นแหล่งรวมทุนที่เป็นเงินและเป็นทุนทางสังคม เช่น ความสามัคคี ความเกื้อกูลกัน โดยใช้กองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งเมื่อทำได้ก็จะทำให้สังคมหมู่บ้านเข้มแข็ง

คำว่า “กองทุน” มิได้หมายถึงทุนที่เป็นตัวเงินเท่านั้น แต่ยังหมายถึงทุนทางสังคม ที่เปรียบเสมือนจิตวิญญาณที่มีคุณค่าและเป็นพลังของชุมชน/หมู่บ้าน เช่น ความมีน้ำใจ การช่วยเหลือเอื้ออาทร ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม ภูมิปัญญาความรู้ ความสามัคคี เป็นต้น ซึ่ง

บางเรื่องอาจจะต้องฟื้นฟูกันขึ้นมาใหม่ หรืออาจจะต้องใช้การจัดการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

กองทุนแม่ของแผ่นดินน่าจะเป็นศูนย์รวมพลังของทุกหมู่บ้านได้ชัดเจน และทำความเข้าใจกันได้ง่ายซึ่งเราจะเห็นได้ว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องนี้ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ก็ทรงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด ป.ป.ส. ก็เห็นว่าน่าจะนำมาเป็นทิศทางในการแก้ไขปัญหาให้กับประเทศชาติได้ ซึ่งถึงแม้ทรัพย์พระราชทานจะไม่ได้มีจำนวนมากมายแต่ก็เป็นศูนย์รวมความศรัทธา ความเอื้ออาทรของชุมชนด้วยกัน

กองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นเจตนารมณ์สูงสุดที่มุ่งหวังให้เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนที่จะร่วมกันประกอบกรรมดี เป็นการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในงานพัฒนาทั้งมวลที่มุ่งเน้นให้พลกนิกรมีอาชีพสร้างรายได้ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงฟื้นฟูวัฒนธรรม สร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ฟื้นฟูความเข้มแข็งของตนเอง ขจัดยาเสพติดบนพื้นฐานของการให้อภัยทางสังคม ความรู้รักสามัคคี การสร้างสมานฉันท์ของคนในชุมชน การร่วมกันเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยแนวทางสันติ การสร้างพลังแห่งความดี พลังเหล่านี้ หากปรากฏมากขึ้นจะทำให้สังคม และชุมชนนั้น ๆ เป็นสังคมแห่งคุณธรรมอย่างแท้จริง

#### วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน

1. เพื่อความเป็นสิริมงคลสูงสุด เมื่ออยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนใด ก็เปรียบเสมือนกำลังใจของพระองค์ท่านที่พระราชทานให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน นั้น ๆ ในการทำความดี ปกป้องรักษาท้องถิ่นของตัวเองให้รอดพ้นจากภัยอันตราย และสร้างความเข้มแข็งในชาติ
2. เพื่อเป็นกองทุนขวัญถุงสำหรับหมู่บ้าน/ชุมชนที่ได้รับพระราชทาน เพื่อความมุ่งหมายสร้างให้เป็นศูนย์รวมของกองทุนทั้งหมดในหมู่บ้าน/ชุมชน และให้เป็นตัวแทนของกองทุนที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการทำความคิดทั้งกายและใจ การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมของหมู่บ้าน/ชุมชนหรือกองทุนเพื่อประโยชน์สาธารณะ การที่กองทุนแม่ของแผ่นดินหมดสิ้นไป ย่อมหมายความว่าตัวแทนของความดีหมดสิ้นลงด้วยทุกคนในหมู่บ้าน/ชุมชน จึงต้องปกป้องรักษาให้ออกงามไม่สูญสลาย

3. เพื่อให้เป็นเงื่อนไขกระตุ้นความตื่นตัวของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองมากยิ่งขึ้นและเป็นแบบอย่างของการพัฒนา การพึ่งพาตนเอง การระดมทุนในชุมชน และเป็นแบบอย่างของการบูรณาการเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืนเข้ากับกระบวนการพัฒนา

#### ที่มาของการจัดกองทุน

แนวทางแรก ทางแห่งศรัทธา ถือเป็นแนวทางบังคับสำหรับหมู่บ้าน / ชุมชน ที่ขอเข้าร่วมโครงการ คือ การได้รับความร่วมมือจากสมาชิกครอบครัวของชุมชนนั้น ร่วมบริจาคเป็นรายเดือนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนนั้น ไม่จำกัดจำนวนเงินบริจาคแต่ครั้ง ให้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมตามกำลังของสมาชิก การร่วมบริจาค่นี้จะแสดงถึงความเข้มแข็งของทุนทางสังคมด้วย และแสดงความสามัคคี ซึ่งเงินที่บริจาคจะเป็นเสมือนเงินประกันปัญหา ยาเสพติดที่จะไม่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัวของพวกเขาเลย เป็นการบริจาคที่คุ้มค่าที่สุด

แนวทางที่สอง ทางแห่งปัญญา เป็นแนวทางที่จะแสดงถึงความมีปัญญาร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อรวบรวมทุนทรัพย์ในการจัดตั้งกองทุนให้มากขึ้นและมากพอที่จะดำเนินกิจกรรมใด ๆ ต่อปัญหาเสพติดได้อย่างไม่ขัดสน ซึ่งอาจได้จากการจัดงานหารายได้ การสมทบจากกองทุนอื่น ๆ การแสวงหาประโยชน์จากกองทุน SML ของรัฐบาล และการสนับสนุนจากรัฐตามโครงการต้านยาเสพติดต่าง ๆ เป็นต้น

แนวทางที่สาม เงินขวัญถุง เป็นเงินพระราชทานที่หมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งมีการดำเนินการครบหลักเกณฑ์ในแนวทางแรกแล้วจะมีสิทธิ์เสนอชื่อเข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุงนี้ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่หมู่บ้านต่อไป เงินส่วนนี้จะทำให้กองทุนมีความศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีวันหมด และจะไม่มีใครกล้านำเงินกองทุนไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องอย่างเด็ดขาด เกิดความโปร่งใส เนื่องจากสมาชิกทุกคนจะร่วมกันตรวจสอบจนเป็นประเพณีของชุมชน และเป็นวัฒนธรรมอันดีงามในที่สุด

#### รูปแบบโครงการ

หมู่บ้าน/ชุมชนที่จะถูกคัดเลือกในโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินในครั้งนี้ จะต้องเป็นหมู่บ้าน / ชุมชนตัวอย่างที่จะขยายต่อไปในอนาคต ดังนั้น จึงสมควรคัดเลือกหมู่บ้าน / ชุมชนที่มีความเข้มแข็งมากที่สุดในอำเภอเพียงหมู่บ้านเดียว โดยเป็นหมู่บ้านที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

3.4.1. ผ่านกระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหรือมีความเข้มแข็งด้วยแนวทางต่าง ๆ ในการต่อสู้กับยาเสพติดจนประสบผลสำเร็จมากที่สุดของอำเภอ

3.4.2. เป็นหมู่บ้าน / ชุมชนที่เป็นแกนนำสำคัญในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

3.4.3. เป็นหมู่บ้าน / ชุมชนที่เป็นแกนนำสำคัญในการป้องกันปัญหายาเสพติด

3.4.4. เป็นหมู่บ้าน / ชุมชนส่วนใหญ่เต็มใจที่จะเข้าร่วมโครงการและพร้อมปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ

3.4.5. เป็นหมู่บ้าน / ชุมชนที่มีการดำเนินการรวมกลุ่มกิจกรรมในชุมชน ที่แสดงถึงการพึ่งพาตนเองของชุมชน จำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วมกองทุนแม่เพื่อแผ่นดิน ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1  
การพึ่งพาตนเองของชุมชน

ภาค	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนชุมชน	รวม
เหนือ	195	24	219
ตะวันออกเฉียงเหนือ	321	26	347
กลาง	20	52	261
ใต้	151	28	179
กรุงเทพมหานคร	50	50	100
รวม	927	180	1,056

### วิธีการดำเนินงาน

1. กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นศูนย์รวมที่มีความเชื่อมโยงกับกองทุนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยเชิญชวนให้ผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนต่าง ๆ ได้แก่ กรรมการ สมาชิกจากทุกกองทุน ซึ่งเป็นคนในหมู่บ้าน/ชุมชนนั้น ๆ มีความเต็มใจที่จะนำดอกผล หรือผลกำไรส่วนหนึ่งของกองทุนฯ ในหมู่บ้าน/ชุมชน เข้าสมทบในกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เงื่อนไขสัดส่วนการนำดอกผลดังกล่าวมาสมทบกองทุนแม่ของแผ่นดิน ให้เป็นไปตามข้อตกลง หรือมติของกลุ่มในหมู่บ้านที่เกี่ยวข้อง

2. คนในชุมชนตกลงร่วมกัน ที่จะระดมทุนของตนเองสมทบกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยมีหลากหลายวิธีการขึ้นกับข้อตกลงร่วมกันของชุมชนเอง เช่น

- ร่วมกันทอดผ้าป่าในชุมชนสมทบทุนในหมู่บ้านในโอกาสที่มีวันสำคัญทางศาสนา
- รับบริจาคจากงานประเพณี งานการกุศลในชุมชนด้วยความสมัครใจ
- ระดมจากคนหรือสมาชิกในชุมชน ให้สนับสนุนตามห้วงเวลาต่าง ๆ เช่น ทุกเดือน เป็นต้น

3. จากการสนับสนุนของหน่วยงานองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ตามที่แต่ละชุมชนมีเงื่อนไขอะไรทำได้ เช่น หน่วยงาน ส่วนกลาง หน่วยงานในจังหวัด องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น มูลนิธิ องค์กร เอกชน เป็นต้น

#### รายละเอียดของหมู่บ้านหนองขาม

##### 1. ความเป็นมาของหมู่บ้านหนองขาม

บ้านหนองขาม หมู่ 12 ต.โนนสมบูรณ์ กิ่งอำเภอบ้านแฮด จ.ขอนแก่น ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของกิ่งอำเภอบ้านแฮด โดยมี นางสุลภา เกษะวงษ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน คือ นายมนัส เทพขมภู นางนันทนา คำจุลลา และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ 2 คน คือ นายหัตถกรรม ทองสิทธิ์ และนายถวิล เป้าจรรยา บ้านหนองขาม หมู่ 12 อยู่ห่างจาก กิ่งอำเภอบ้านแฮด โดยประมาณ 8 กิโลเมตร มีพื้นที่อยู่อาศัย โดยประมาณ 120 ไร่ พื้นที่ทำกินประมาณ 2,280 ไร่ ครัวเรือน 177 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 746 คน โดยแยกเป็นชาย 370 คนหญิง 376 คน มีรายได้เฉลี่ย 35,000 บาท ต่อคนต่อปี

##### 2. อาณาเขต

ทิศเหนือ	จดเขตพื้นที่ตำบลท่าพระ อำเภอมือเมือง จังหวัดขอนแก่น
ทิศใต้	จดเขตตำบลบ้านแฮด
ทิศตะวันออก	จดเขตอำเภอมัญจาคีรี อำเภอยะขอม จังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันตก	จดอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาทำไร่ และรับจ้างทั่วไป บ้านหนองขาม ตำบลโนนสมบูรณ์ กิ่งอำเภอบ้านแฮด ได้ผ่านเข้ารอบ 10 หมู่บ้านสุดท้าย ซึ่งบ้านหนองขามเป็นตัวแทนของกิ่งอำเภอบ้านแฮด ที่ส่งเข้าประกวดหมู่บ้านชุมชนปลอดภัยอย่างยั่งยืน เพื่อ

เข้ารอบชิงชนะเลิศ หมู่บ้านแห่งนี้เคยมีปัญหาหยาเสฟติด แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว เพราะมีการดำเนินโครงการหมู่บ้านเข้มแข็งนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต จนเป็นหมู่บ้านเข้มแข็งเข้ารับ ราชทานเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินในการป้องกันปัญหาหยาเสฟติดอย่างยั่งยืน และพัฒนาเงินกองทุนที่ได้รับพระราชทานมา 19,000 บาท ในปี พ.ศ.2547 ปัจจุบันมีเงินออมเข้ากองทุนกว่า 630,000 บาท และนำมาเป็นทุนส่งเสริมอาชีพสำหรับชาวบ้าน โดยเน้นกลุ่มที่ผ่านการบำบัดหยาเสฟติด และกลับมาเป็นคนดีของสังคม และเน้นกิจกรรมในการป้องกันปัญหาหยาเสฟติดไม่ให้กลับมาอีก และจะเป็นหมู่บ้านที่ปลอดหยาเสฟติดอย่างยั่งยืนต่อไป (ชยุต อนุสุริยา, 2550)

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัลลภา ชัยนิติกุล (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสฟติดในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสฟติด ในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ โดยเปรียบเทียบ (1) ผลหลังการทดลองทันทีกับก่อนการทดลอง (2) ผลหลังการทดลอง 2 เดือนกับก่อนการทดลอง (3) การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสฟติดในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

กลุ่มตัวอย่างคือผู้นำชุมชน ได้มาโดยการสุ่ม 2 ชุมชนมาเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบแล้วเลือกผู้นำชุมชนแบบเจาะจงตามเกณฑ์ ชุมชนละ 40 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขหยาเสฟติด ประกอบด้วย การฝึกอบรมด้วยกระบวนการ AIC และการติดตาม นิเทศ สนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสฟติดของผู้นำชุมชน เก็บข้อมูลก่อนทดลอง หลังทดลองทันทีและหลังทดลอง 2 เดือน โดยแบบทดสอบความรู้มีค่าความเที่ยง 0.08 และแบบสอบถามทัศนคติและการรับรู้บทบาท มีค่าความเที่ยง 0.92 และ 0.90 ตามลำดับ รวมทั้งใช้แนวทางการสนทนากลุ่มและการสังเกต เก็บข้อมูลคุณภาพระหว่างการไปติดตาม นิเทศสนับสนุน เดือนละ 2 ครั้ง หลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบแบบที และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า (1) หลังการทดลองทันที ผู้นำชุมชนในกลุ่มทดลองมีความรู้ ทัศนคติ และการรับรู้บทบาทในระดับขั้นสูงขึ้น โดยแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p\text{-value} < 0.001$ ) (2) หลังการทดลอง 2 เดือน ผู้นำชุมชนในกลุ่มทดลองมีความรู้ ทัศนคติและ

การรับรู้บทบาท ในระดับสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และพบในระดับสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p\text{-value} < 0.001$ ) (3) การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนในกลุ่มทดลองมีมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

นิติกานต์ วงศ์นุปีง (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของ ผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติด กรณีศึกษา ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติด 2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติด และ 3. ปัญหาอุปสรรคพร้อมทั้งแนวทางแก้ไขในการนำมาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติด

ผลการศึกษาพอสรุปได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 45-50 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพหลัก คือค้าขายและทำการเกษตร รายได้หลักต่อเดือนไม่เกิน 3,000 บาท ดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชนระหว่าง 2-4 ปี กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการปราบปรามยาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในด้านต่าง ๆ พบว่าผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการปราบปรามยาเสพติดในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด ด้านการปราบปรามยาเสพติด และด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติด ได้แก่ เพศ อาชีพ และการเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับตัวแปร อายุ การศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ การเข้ารับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติด ให้โทษ

สมนึก แก้ววิไล (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์ การปลูกพลังแผ่นดินและการป้องกันยาเสพติดในชุมชน เป็นการศึกษาเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาที่ ร้ายแรง และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติทุกด้าน และมีหน้าที่สำคัญที่สุดคือ เยาวชนของชาติที่จะต้องพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคตเป็นทาสของยาเสพติด กลายเป็นบุคคลไร้คุณภาพ เป็นภาระของสังคม รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการขจัดปัญหาเสพติดให้หมดไปจากประเทศไทย จึงได้กำหนดแนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด ตามคำสั่ง นายกรัฐมนตรีที่ 119/2544

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การปลูกพลังงานดินและการป้องกันยาเสพติดในชุมชน และผลการปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดในชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สุ่มจากชุมชนบริเวณตลาดนางเลิ้ง แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย จำนวน 200 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การจัดระเบียบในชุมชน พบว่า ผู้ตอบมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาตามรายชื่อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกในชุมชนร่วมกันควบคุมแหล่งมั่วสุ่มในชุมชน รองลงมาคือ มีกิจกรรมสร้างสัมพันธ์อันดีในชุมชน และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นภายในชุมชน สมาชิกทุกคนจะร่วมกันแก้ไขสภาพแวดล้อมในชุมชน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน พบว่า ผู้ตอบมีความเห็นโดยรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาตามรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนรองลงมา คือ ด้านผู้นำชุมชนกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านความพร้อมของประชาชน และด้านความร่วมมือประสานงานระหว่างภาครัฐกับชุมชนตามลำดับ

ผลการปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดในชุมชน พบว่า ผู้ตอบความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนลดลงรองลงมาคือ แหล่งมั่วสุ่มลดลง และปัญหาอาชญากรรมอื่นในชุมชนลดลง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ต้องการให้มีกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดมากขึ้นและจัดอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ต้องการให้มีการปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเอาชนะให้ได้อย่างเด็ดขาดและกิจกรรมที่ควรจัดอย่างยิ่ง คือ ดนตรีและกีฬา นอกจากนี้ยังต้องการให้รัฐเอาใจใส่ดูแลและเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชนเข้าใจถึงบทบาทของรัฐ และวัตถุประสงค์ในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างละเอียด และต้องการให้เจ้าหน้าที่รัฐดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิดมากขึ้น

สิริวิภา เหลืองแสงทอง (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สมาชิกประชาคมหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการแก้ไขปัญหายาเสพติดของสมาชิกประชาคมหมู่บ้าน อำเภอบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะของสมาชิกประชาคมหมู่บ้านกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 248 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเพศชาย 141 คน หญิง 107 คน มีอายุระหว่าง 26-35 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 3,000-7,000 บาท ตำแหน่งในกลุ่มประชาคมส่วนใหญ่เป็นสมาชิก

กลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน คือ กลุ่มสตรีและกองทุนหมู่บ้าน และส่วนใหญ่มีจิตสำนึกสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง การแก้ไขปัญหาเสพติดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกประชาคมหมู่บ้านมีการแก้ไขปัญหาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการแก้ไขปัญหาเสพติดในด้านการป้องกันยาเสพติดมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ รายได้ และจิตสำนึกสาธารณะที่ต่างกันจะมีการแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนตัวแปร การศึกษา และตำแหน่งในกลุ่มประชาคมที่ต่างกันจะมีการแก้ไขปัญหาเสพติดไม่แตกต่างกัน

พนัส ชัยรัมย์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนมุสลิม : กรณีศึกษาชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด มีดังนี้ 1) เพื่อการศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง 2) เพื่อศึกษาถึงระดับความสำเร็จของการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนของชุมชนบ้านแหลมทองกลาง หลังจากเป็นชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะปัญหาเสพติด 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการแก้ปัญหาเสพติดในชุมชนบ้านแหลมทองกลาง

กรอบแนวคิดในการศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างชุมชน ความเชื่อและศรัทธาศาสนา ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม การสื่อสารประชาสัมพันธ์ ปัจจัยภายนอก คือ การสนับสนุนจากภาครัฐ และการมีเครือข่าย ตัวแปรตาม ได้แก่ กระบวนการและวิธีการดำเนินงานของชาวบ้านแหลมทองกลาง ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ปัญหา ความยั่งยืนของชุมชนในการป้องกันและการแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนในหมู่ 5 บ้านแหลมทองกลาง ตำบลแหลมทอง อำเภอตราด จำนวน 160 ครัวเรือน ใช้แบบ สอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์

ผลการศึกษามีดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงพอ ๆ กันมีอายุระหว่าง 31-45 ปี คิดเป็นส่วนใหญ่จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ส่วนมากมีจำนวน 1-4 คนต่อครัวเรือน การศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนมากเป็นการประกอบอาชีพประมง รายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 3,000 บาทและ 3,001-5,500 บาท ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนตั้งแต่กำเนิด ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อยู่ในช่วง 21-40 ปี

2) ระดับความสำเร็จในการแก้ปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับสูง คนในชุมชนมีความพอใจในกิจกรรมของชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ชุมชนมีความสงบเรียบร้อยจากพฤติกรรมการณ์การลักขโมยทรัพย์สินของชาวบ้านในชุมชนน้อยลง ครอบครัวมีความสุข ผู้ค้า ผู้เสพ ลดลง กลุ่มวัยรุ่นในชุมชนที่เคยเป็นผู้ป่วยได้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น และแนวทางในการแก้ปัญหาเสพติดที่ผ่านมามีสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

3) ปัจจัยหลักที่มีผลต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำ (2) การเลือกและการใช้ทุนทางสังคม เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ และความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนา (3) การมีส่วนร่วมและการสื่อสารประชาสัมพันธ์ (4) การใช้เครือข่ายของชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

4) ปัญหาอุปสรรคของประชาชนต่อกระบวนการและวิธีการดำเนินงาน คือ การขาดงบประมาณที่จะสนับสนุนในเรื่องการจัดการ และการสร้างอาชีพเพื่อรองรับผู้ป่วยหลังการบำบัด และการปราบปรามในเขตรอบนอกชุมชนที่ยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด

วิโรจน์ ชำนาญการ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ในตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน การศึกษาเรื่องนี้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) เน้นการวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้อัตราส่วนร้อยละ โดยกลุ่มประชากรในการศึกษาประกอบด้วย ผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนจาก 3 หมู่บ้าน ในเขตตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยมีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 150 คน ประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลดังนี้คือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข พนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลเหมืองง่า ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มเด็กและเยาวชน และศึกษาปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดลำพูน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับมาก และความเห็นเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเด็กและเยาวชนของผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งในการที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ทำให้ผลการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน และองค์กรต่าง ๆ นั้นสามารถดำเนินการปราบปรามยาเสพติดที่ผ่านมามีปี 2545-2548 นั้น ทำให้การแพร่ระบาด

ของยาเสพติดลดลง จำนวนผู้ค้าลดลง ผู้เสพลดลง และทำให้เด็กและเยาวชนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนอีก

### กรอบแนวคิดในการศึกษา

